

دیکتاتوری

نظامی

بمناوبه

راهی بسوی

ارتش اوگاندا و ارتباط با شوروی در فاصله ۷۸-۱۹۷۳

از نشریه "کارگر انقلابی" (RW)

ارگان حزب کمونیست انقلابی - آمریکا ، ۲۰ اکتبر ۱۹۸۲

این مقاله اولین بار در سال ۱۹۸۶ (ماه اوت) در نشریه کارگر انقلابی (RW) ارگسان حزب کمونیست انقلابی آمریکا RCP به چاپ رسیده و بعد بصورت جزوه ای جداگانه منتشر شد. مقاله از صرف یک جریان که فعالینش در رابطه با آفریقا بوده، فرستاده شد. به منظور کمک به بحث کنفرانس در مورد شوروی که از جانب RCP برگزار گردید برای RCP فرستاده شد. این مقاله بختر عمده یک فصل از کتاب مفصلی است که درباره نغز امپریالیسم و فاشیسم در اوکماندا توسط محمود معدنی نوشته شد. در مقدمه ای که RW بر آن نوشته چنین آمده است: "مقاله نه تنها به یک تبیین زنده و جاندار از ویژگیهای نفوذ و رخنه شوروی در اوکماندا می پردازد، بلکه در همان حال یکی از تاکتیکهای عمده ای که سوسیال امپریالیسم شوروی در اقصی نقاط جهان و مناطق تحت نفوذ رقبای خود یعنی قدرتهای امپریالیستی غربی بکار می بندد، را تشریح می نماید. مقاله سمن افسای تلاشهای سد انقلابی شوروی در استفاده از اهرم "کمک" به مثابه حربه ای جهت ایجاد شکاف در مناطق تحت نفوذ امپریالیسم آمریکا و اتکا به آن کشور بر دستگاه نظامی رژیمهای سراپا ارتجاعی، به دریدن ماسک حق به جانب شوروی در این مورد کمک می کند. و نشان می دهد که رخنه شوروی در این کشورها از طریق عوامل خود در بخشهای دولتی رژیمهای کمپرادور تحت سلطه آمریکسا صورت می گیرد."

ارتش و رابطه آن با شوروی (مفصله) ۱۹۷۳-۷۸

هنگامیکه اتحاد شوروی در دهه شصت به آفریقا روی آورد، متوجه گردید که قاره بوسیله قدرتهای امپریالیستی غرب بلعیده شده است. چنین وضعیتی مستلزم کاربست شیوه هایی بسرای نفوذ یافتن بود که با شیوه هایی که توسط قدرتهای امپریالیستی کهنه کار اتخاذ می شد تفاوت داشته باشند. یک استراتژی متناسب و منطبق با این اوضاع یعنی ریزی شد که البته می بایستی در صورت لزوم و بنا به شرایط و اوضاع محل، بازبینی و اصلاح لازم در آن صورت گیرد.

هر جا که آثاری از جنبشهای مترقی بود که هنوز بر این باور بودند که خسرو شچف و برژنسف ادامه دهندگان راستین راه شوروی دوران لنین و استالین هستند، فوراً سر و کله شورویها در آنجا

پیدا می شده آنها بر روی آن جنبش نفوذ یافته و آنها بصورت ستون پنجم خود درمی آوردند. در جاهائیکه چنین جنبشهایی وجود نداشتند، اتحاد شوروی در جستجوی دستیافتن به دوستانی در درون ماشین دولتی بر می آمد. در جاهایی که از درگیریهایی منطقه ای استفاده می شد این طرح بسیار موفق بود. در این حالت شوروی يك طرف را برمی گزیند و آنها را سراپا مسلح ساخته و خواستار حل نظامی مسئله می شود. در این پروسه يك دستگاه دولتی شديداً میلیتاریزه شده بر پا می دارد و آنها به "متحد طبیعی" خود تبدیل می کند. اما با تغییر جهت و زشرباد متحد شوروی نیز تغییر می کند. نمونه های این تغییر و تحولات کم نیستند: اول مصر، سپس لیبی، زمانی سومالی و بعداً اتیوپی.

در سال ۱۹۷۲ درست هنگامیکه رژیم امین بدنبال حامیان جدیدی برای خود پیدا کرده، شوروی نیز در جستجوی متحدین جدیدی در آفریقای شرقی بود. همان سال اتحاد شوروی با ناکام ماندن يك کودتای طرفدار خود، متحمل عقب نشینی شد. کنگاش های شوروی جهت یافتن متحدین جدید، نخست در سومالی و سپس در اوگاندا ابشر رسید. در هر دو مورد اتحاد شوروی برای حضور برق آسا و "مهیج" خود به سحنه منطقه، از منازعات محلی بهره برداری کرد. این موارد بترتیب عبارت بودند از نزاع سومالی و اتیوپی، اوگاندا با تانزانیا. و نیز در هر دو مورد لبه تیز نفوذ شوروی از طریق تجهیزات و آلات و ادوات عظیم جنگی بود. نمایان ذکر است که کمکهای اقتصادی و فرهنگی اتحاد شوروی به رژیم امین بسیار اندک و ناچیز بود. این کمکها از چند نمونه مانند اعزام دکتر (۲ نفر در سال ۱۹۷۲، چند فقره در سال ۱۹۷۴ و در سال ۱۹۷۶ تعداد بیشتری) و معلم (فقط يك بار در سال ۱۹۷۴) فراتر نمی رفت. اهمیت واقعی روابط شوروی با این کشور در امور نظامی بود. طی پنج سال از ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۸ اتحاد شوروی بصورت تامین کننده اصلی رژیم فاشیست اوگاندا درآمد. شوروی برای اینکه پایش را در اوگاندا محکم سازد، برای امین اقدام به ایجاد يك ماشین نظامی نمود که از نظر تکنیکی قدرتمندترین ماشین جنگی منطقه بود. بتدریج و طی يك پروسه بر آتش اختلافات این دو دامن زد و زمینه را برای جنگ کاکرا* (Kagera) آماد ساخت.

شش ماه پس از اخراج تیم نظامی بریتانیا در اواخر ۱۹۷۲ امین با دو عرصه کننده عمده اسلحه یعنی فرانسه و شوروی وارد تماس شد و به لاس زدن پرداخت. در اوایل ۱۹۷۳ دو هیئت نظامی اوگاندا به پاریس سفر کردند. شایعات فروش تسلیحاتی کلان فرانسه به اوگاندا در مطبوعات انگلیس انعکاس یافت. تانزانیا به این روابط اعتراض کرد. دولت فرانسه در پاسخ گفت که این کشور فقط در نظر دارد برای ۸ هواپیمای دست دوم آموزشی و پشتیبانی زمینی فوگا مژیستر (F. Magister) * - رودخانه کاکرا در مرز بین اوگاندا و تانزانیا قرار دارد. در سال ۱۹۷۸ جنگی بیسین دو کشور در این ناحیه در گرفت که با سرنگونی ابدی امین خاتمه یافت. - (RW)

که اوگاندا قبلاً از اسرائیل خرید اری کرده است لوازم یدکی تهیه کند^(۱۱) .

تردید فرانسه در معامله با اوگاندا فقط دلایل مالی داشته. آیا رژیم امین می توانست بهای آلات و ادوات بیپرده نظامی نظیر جنسهای مراز را بپردازد؟ اما وقتی مدافعی رئیسجمهور لیبی موافقت کرد که از جناب رژیم نسا می اوگاندا بهای این ادوات را بپردازد، مسئله حل گردید، معامله انجام گرفت. حجم معامله با توجه به اینکه این نخستین معامله بود از هر حیث کافی نبود. مصیوبات انگلیسی افزون این معامله را ۶۰ نفر برزغی (APC) و ۱۱ جت میراز ذکر کردند^(۱۲). سلاحها از پاریس به لیبی حمل و از آنجا مستقیماً و بدون عبور از راه غادی مومباسا - نایروسی، به آنتبِه فرستاده شدند.

و اما اعدام مدافعی شروع یک حرکت ساختگی بود. این آخرین باری بود که قذافی جهت پرداخت بهای خریدهای ایدی امین پیشقدم می شد. و نیز روشن نیست که دقیقاً چه مدت میرازها در اوگاندا ماندند، اما خیلی ها را عقیده براین است که جتها عاقبت الامر به لیبی برگردانده شدند. همچنین این آخرین بار بود که فرانسه به رژیم اسن سلاح فروخت، میرازها در حقیقت تنها یک مغمه قبل از ورود نخستین اسکادران میگ از شوروی به اوگاندا تحویل داده شده بودند و هیچ شکی نیست که بعد از آن شوروی منبع اصلی ادوات نظامی برای رژیم امین بود.

زمینه برای ارسال اسلحه شوروی به اوگاندا بوسیله دو هیئت نظامی شوروی آماده شده بود. نخستین هیئت نیرومندترین هیئتی بود که تا آن روز از اوگاندا فرستاده شده بود، هیئت لاقبل از ۵ سرهنگ و ۱۲ سرگرد تشکیل می شد که ریاستش را سرهنگ بنام فرانسس نیانکوسو برعهده داشت. این مأموریت در روتیه ۱۹۷۲ صورت گرفت. در ماه آوریل، یک هیئت نظامی بلند پایه شوروی در پاسخ دیدار هیئت اوگاندا به شوروی از کامپالا دیدار بعمل آورد، که ریاستش را سرلشکر نیکلای روسیکین برعهده داشت، یک ژنرال و سرهنگ دیگر جزو ترکیب این هیئت بودند. (۱۳)

طی یک دوره دو ساله یعنی در فاصله نوامبر ۱۹۷۲ تا نوامبر ۱۹۷۵، سازمانیهای سلاحهای روسی شکل گرفت. بعد از این تاریخ بود که سازمان وحدت آفریقا (OAU) از کامپالا جهت رایزنی درباره بحران آنگولا دیدار بعمل آورد. اتحاد شوروی اهتمام خود را بر روی ساختمان ارتش و بی ریزی و تحکیم نیروی هوایی مصروف داشت. و این در صورتی بود که امین در خواست یک ناوگان نیرومند برای بکار انداختن در دریاچه ویکتوریا کرده بود، درباره تامین اسلحه برای ارتش و نیروی هوایی بند آتانه صحبت خواهیم کرد.

ارتش ستون معرات ماشین نظامی امین بود. در طی دو سال (۱۹۷۵ - ۱۹۷۲) چهارم
معموله نظری اسلحه شوروی به اوگاندا آورد شد. کلیه این محموله ها پاکتشی به بند رگینسیا پیسی

موبای آورد، شده و سپس از طریق راههای بازرگانی به کامیلا فرستاده شدند.

نخستین محموله سلاحهای شوروی در ماه نوامبر ۱۹۷۲ تحویل گردید. در نخستین روزهای همان ماه، کشتی باربری شوروی موسوم به کلیسم وروشلیف Klim Voroshilov بدون اعلام قبلی در سواحل موباسا پهلو گرفت. ناخدای کشتی با بی‌سیم تماس گرفت و اعلام داشت که کشتی حامل اسلحه برای اوگاندا است، ناحیه اسکله بسته شد. و کالاهای ترخیص‌شده در آنجا نایب‌ریزی از قول "منابع بندری" نقل می‌کند که محموله مزبور شامل هشتاد و پنج تانک سیک بسوده است. تایمز لندن از قول همان "منابع بندری" اعلام داشت که بقیه محموله مشتعل بر آزره پوش نغزیر، مقدار بی‌سبب، ۷ فروند هلیکوپتر و ۷۵۰ نوع اسلحه کوچک بود.^(۴)

پیش از این تاریخ چنانکه همه می‌دانستند ارتش اوگاندا فقط دارای ۱۴ نفر رزهی و ۴ فروند تانک شرمسمن متعلق به دوران جنگ جهانی دوم بود که اسراشیل در اختیارش گذاشته بود.^(۵) این محموله در "کلیسم وروشلیف" بارگیری شده بود. تحلیل گران مطبوعاتی معتقد بودند که این سلاحها ارتش اوگاندا را مطمئناً به نیرومندترین ارتش آفریقای شرقی بدل می‌سازد.

هنوز چهار ماه نگذشته بود که محموله بعدی از راه رسید. دو کشتی روسی بنام میگ و کوروشو در اوائل مارس ۱۹۷۴ در موباسا پهلو گرفتند. فاینشال تایمز (لندن) گزارش داد که سلاحها شامل ۳۶ عدد سپاه بر رزهی بودند و همچنین افزود که "محموله احتمالاً شامل میگ ۱۷ تعدادی تانک و سلاحهای ضد هوایی و کامیون بوده است؛ احتمال دارد که این ادعای مناسیح غریبی در مورد میزان عرصه سلاحهای شوروی به رژیم امین اغراق آمیز باشد ولی استناد به گفته های خود فیلد مارشال امین نشان می‌دهد که ادعاهای مزبور جز در موارد نادر چندان هم اغراق آمیز نبوده اند.* فقط چند روز پس از آنکه کشتی های میگ و کوروشو در موباسا پهلو گرفتند امین علناً از سفیر شوروی سپاسگزاری کرده و گفت که شوروی "بیخاطر هدیه های بلاعوضی از قبیل تانک، نفربرهای رزهی، کامیونها، یک اسکادران هواپیمای جنگنده میگ ۱۷ که شوروی به اوگاندا داده، عیقا سپاسگزار است". او در ادامه سخنانش اعلام داشت از اینکه اتحاد شوروی هنگامی توپخانه و مکانیزه ارتش اوگاندا را به سلاحهای مدرن مجهز ساخته، "خوشحال" است. صدای اوگاندا (راد یوی دولتی) که این گزارش را داد، خاطر نشان ساخت که کارشناسان شوروی هم اکنون "برای تربیت نیروهای مسلح اوگاندا و آموزش، تعمیر و نگهداری تجهیزات و آلات و ادوات نظامی در مگاما تا Magamaga و جینجا Jinja بسر میبرند."^(۸)

* در چند مورد که منابع دیگر اطلاعات غریبی را تایید می‌نمودند، از اشاره به آنها پرهیز کرده ام. نمونه آن گزارشی است از ساندی تلگراف که توسط آپرور تکرار شد. مبنی بر اینکه اتحاد شوروی به اوگاندا موشکهای زمین به هوای SAM-3 تحویل داده است. چنین چیزی رژیم امین را از نظر سلاح در صد رکنسورهای زیر صحرای آفریقا قرار می‌داد.

دیکتاتور دلائل زیادی برای اظهار رسایت داشت. او با لاف و کزاف اعلام داشت که
سلاحهای روسی "موازنه قدرت را در آفریقای شرمی کاملاً برقرار خواهد ساخت" - بعلاوه ارتش
امین وقتیکه در نتیجه شورش در رده های هنگ مکانیزه مالیزه درهم شکسته شد، او بسه یک
غلب نشینی واداشته شده بود و این تنها منابع اسلحه زرهی مدرن روسی و (چک) بود که بسه
رژیم امکان داد تا در فاصله سالها ۱۹۷۲ - ۱۹۷۵ چند گردان مکانیزه را سازمان دهد.

بموازات تحویل سلاح آموزش نظامی هم انجام گرفت. صدها مستشار و متخصص شوروی و چک
به اوگاندا اعزام گردیدند تا به آموزش نیروهای اوگاندا بپردازند. عکس این قضیه هم صورت پذیرفت
"صدای اوگاندا" گزارش داد که ۷۰۰ اوگاندايي در اتحاد شوروی و ۲۰۰ نفر در چکسلواکی
مشغول آموزش هستند.^(۹)

در اواخر سال ۱۹۷۴ روابط اوگاندا - شوروی در بهترین موقعیت خود قرار گرفته بود،
شورویها برای ابزار خریدی از این پیشرفتهای جدید، هیئت نظامی دیگری را به اوگاندا گسیل
داشتند. این هیئت بریاست سرهنگ پیوئیف حامل پیامی از جانب ستاد عالی ارتش شوروی برای
دولت اوگاندا بود و یک شمشیر به نشان قدردانی از "مناسبات عالی" دو کشور به ایدی امین اهدا
کرد.^(۱۰) این هیئتها هدف دیگری را نیز دنبال می کردند. و با این رفت و آمدها بعنوان تنفسی
مابین دو محموله، فرصتی برای ارزیابی اتحاد شوروی از ظرفیت رژیم فراهم می ساخت تا برایشتر
معلوم شود که وضعیت رژیم فاشیستی اجازه هضم کدام ابزار و ادوات جنگی را دارد.

از آن تاریخ به بعد بر پیچیدگی تکنیکی محموله های نظامی شوروی برای اوگاندا مرتباً افزوده
می شد. سومین محموله عده اسلحه شوروی با پهلوگیری کشتی باربری ۳۷۰۰ تنی شوروی در
سواحل مومباسا در اواسط فوریه ۱۹۷۵ تحویل داده شد. بار دیگر "منابع بندری" اعلام داشتند
محموله حاوی تانک ۵۵ - TU ۵۴ بوده که تعداد زیادی از آنها تانکهای با کاربرد دوگانه
زمین و دریا بوده اند.

تانک ۵۵ - TU ۵۴ تانکی است با زره فوق العاده نیرومند و مجهز به توپ ۱۰۰ میلیمتری
که ستون فقرات ارتشهای غرب را در جنگ ۱۹۷۲ با اسرائیل تشکیل می داد. این تانک وسایل
نقلیه ژرئی را از رده خارج می سازد که تجهیزات مکانیزه ارتشی دولتهای همسایه اوگاندا نظیر
کینیا و زئیرا تشکیل می دادند ولی هدف واقعی آنها مقابله با ۲۰ تانک T ۵۹ چینیسی
(بدلی تانکهای ۵۵ - TU ۵۴ بود) که در اختیار تانزانیا قرار داشت.

ولسی تانک ۵۵ - TU ۵۴ تنها یک فقره مهم از آلات و ادوات محموله مزبور بود و وسایل
دیگری از قبیل پلهای متحرک و جرثقیل هم جزو محموله کشتی بودند. یک رشته کلی همه این ابزار

و ادوات را بهم پیوند می داد. تدارك يك جنگ تهاجمی، در حالیکه سفیر شوروی در اوگاندا ! مرتباً تکرار میکرد که " کمک " مزبور حقیقتاً به امر صلح و امنیت کلیه حلقها کمک می کند. د یکتاتور اوگاندا یا شور و شغف از اهمیت واقعی آخرین محموله های تسلیحاتی سخن می گفت.

" صدای اوگاندا " خبر یازدهمین از ابزارهای جدید جنگی را اعلام داشت: ^(۱۱)
رئیس جمهور امین در روزنامه تهبیهیات نظامی و سلاحهای مدرن شامل

تانکهای زمینی دریایی و عادی یازدهم کرد. در میان تجهیزات استغلا-

می یک پل متحرک جهت عبورتانک از رود خانویک چر شقیل که می -

تواند برای عبور از تالابها و رودخانه های نظیر کاکرا مورد استفاده

قرار گیرد دیده میشود (تاکید از ما است RW) در این یازدهم بمنزله ل

امین و افسران امنیتی نشان داد مانند که چگونه یک پل متحرک برای

عبورتانک میتوانست در ظرف پنج دقیقه بر روی یک رودخانه زده

شود تا تانکها و وسایل نقلیه از روی آن عبور کنند.

اشارات مزبور حتی در لغافه و یا ضمنی نبودند. امین هیچ استدلالی در این باره نکرد که

چگونه می خواهد صلح و امنیت کلیه حلقها را پامردارد. " بهر حال جو بیار تسلیحات شوروی

از تداوم خود به رودخانه تبدیل گردید.

چهارمین محموله بزرگ عمده در ماه ژوئن ۱۹۷۵ و از ساحل کینیا وارد شد. یکبار پلیس کینیا

پنج وسیله نقلیه تانکبر را بر سر راهشان به کامپالا در جاده متوقف ساخت. پنج وسیله نقلیه همراه

با کارشناسان روسی به سوی فرودگاه نایروبی اسکورت شده و از آنها خواسته شد تا با هواپیمای به

آنتیکه پرواز کنند. پس از یک روز مذاکره و مشورت با مقامات کامپالا اجازه داده شد تا محموله

جدید از خاک آن کشور عبور نماید. این محموله محتوی نیرویهای درزیست بود. این وسایل نقلیه

یک کثرت درزیست برای عبور از " رودخانه ای مانند کاکرا " بیش از اندازه آید و آل و مطلوب بودند.

بعلاوه بنا به گفته رادیو اوگاندا حدود ۵۰۰ کارشناس غیر نظامی شوروی هم اکنون در اوگاندا

بسر می برند تا همعطاران اوگاندا ایشان را برای تعمیر و مورد استفاده قرار دادن این پیچیده ترین

ماشین های جنگی آموزش دهند. ^(۱۲)

شورویها (و در سطح پایین تری لیبیانی ها) برای تکمیل ارتش، آذینان نیروی هوایی بسیاری

رژیم فاشیستی بنا نهادند که در شرایط منطقه د خشت انگیز بود. نخستین محموله نیروی هوایی در

فوریه ۱۹۷۴ وارد گردید. اتحاد شوروی یک اسکادران هواپیمای جنگنده میگ از طریق سومالی به

اوگاندا فرستاد. ^(۱۳)

دومین کمک برای تعویب نیروی هوایی در فوریه ۱۹۷۵ انجام شد. بخشی از محتویاتی که از

شکم هواپیمای باربری دمتری جولیا Dmitry Gulia بیرون آورده شد، جت‌های مافوق صوت میگ ۲۱ بودند. طبق معمول امین یاد به غیب انداخت، به لاف و گزارش پرداخت و صدای اوگاندا گزارش داد:

چنگنده بسبب افکن‌ها نیز که در حال مونتاژ شدن و در شرف تکمیل شدن هستند مورد بازدید رئیس‌جمهور قرار گرفتند.
ژنرال امین مایل بود بداند که یک بمب افکن میگ ۲۱ در چه مدت زمانی می‌تواند خود را از کولوبه دارالسلام (RW) -
نازانیای رسانده و بازگردد - و اطلاع یافت که یک میگ ۲۱ در
ظرف ۱ ساعت مسافت ۱۵۰۰ کیلومتر را طی می‌کند و نتیجتاً
بسیار دقیق طول می‌کشد تا این هواپیما به دارالسلام رفته
و بازگردد.

کارشناسان روسی برای رئیس‌جمهور توضیح دادند که میگ ۲۱ می‌تواند ۱۵۰ راکت و مقادیر متنابهی بسبب بارها خود حمل کند (تاکید از ماست).

دوما پس از این بازدید اواز دو ایستگاه رادار که برای مراقبت و زیر نظر گرفتن اشیاء پرنده در ارتفاع کم و زیاد درست شده بودند بازدید بعمل آورد. این ایستگاهها را افراد اوگاندا ایسی اداره می‌کردند که بوسیله سوریها آموزش دیده بودند. او همچنین در صحنه‌ای که "نحستین پرواز آزمایشی تاریخی یک هواپیمای میگ ۲۱ مدل جدید روسی" نامیده شد و بوسیله یک خلبان فرمان روسی انجام گرفت، حضور یافت.

گرچه رژیم لاف می‌زد که "اوگاندا امروزه تنها کشوری در آفریقای جنوب صحراست که یک چنین هواپیمایی در اختیار دارد" اما واقعیت اینست که اسرار پشت پرده "این میگهای ۲۱ مسئله جدید" کاملاً روشن نیست. هیچگونه اطلاعاتی درباره اینکه واقعا چه کسانی این چنگنده را به پرواز درآوردند و چه مدت در اوگاندا ماندند، هنوز در پرده‌ای از ابهام باقی مانده است. یک نظر اینست و عدّه کثیری را عقیده بر اینست که خلبانی این هواپیما را فلسطینی‌ها بعهده داشتند. "ویسزر" Voice در ۲۲ ژانویه ۱۹۷۶ در صفحه ۶ خود عکس منتشر ساخت: که در آن امین امین را در حال سلام دادن به خلبانان فلسطینی نشان میداد.

در جریان جنگ کاکرا، "ویسزر" یارد یگر طی گزارش خبری در اول نوامبر ۱۹۷۸ مدعی شد، پرسنل شوروی که در نیروی هوایی با میگها پرواز میکردند عازم کشور خود شدند، ولی آیا آنها هواپیماهای میگ ۲۱ را نیز از هم باز کرده و یا خود برده بودند یا خیر؟

ولی آنچه که نمی توان در آن شك كرد ، این واقعیت معلوم است که شوروی به ساختن يك ارتش روسی هست گمارد که با هدف يك مسابقه کوچک تسلیحاتی در سطح منطقه طراحی شده بسوه نازنرانی نسبت به تحویل تسلیحاتی شهاجی زدهی شوروی که در اوگاندا پیاده شده قویا اعتراض نمود ولی سفیر شوروی در این مورد ساکت ماند . و این فرصت مناسب دیگری برای عوام فریبی امین فراهم ساخت . او گفت "سلاحها برای دفاع از اوگاندا بکار می روند . و نیز برای رمائی برادرانمان کد ریوغ استعمار بسر می برند ، در صورتیکه از ما درخواست کمک نمایند " ^{۱۱۶۱}

تیره شدن روابط بر سر بخران آنگولا

دو دلیل در پرگست موقت روابط شوروی و اوگاندا در سال ۱۹۷۵ نهفته بود . یکی از این دلایل مسئله بازپرداخت دین اوگاندا به شوروی بود و مسئله دیگر به تیختر ابرفردت شوروی بسو می گشت .

علیرغم سخنان اخیر ایدی امین از "هدیه بلاعوض" شورویها به اوگاندا ، روسها همچنان بسو روی پرداخت بهای سلاحها یا می فشردهند . بنا به اطلاع منابع غربی ^{۱۱۷۱} ، تاریخ پرداخت بهای اولین محموله اسلحه در ۱۹۷۵ سر می رسید . سؤال اینست : چگونه رژیم قادر بود بهای این جریان بسی انتهای تسلیحات نظامی به اوگاندا را بپردازد ؟ بخشی از جواب سؤال در دلارهایی نهفته است که اوگاندا در ازاء تجارت قهوه با کشورهای امیرالیستی عرب و بویژه ایالات متحد ه آمریکا بدست می آورد . و اما در مورد بخش دیگر جواب سؤال واقعیت اینست که رژیم عاجز از پرداخت بود و در عوض داشت تا گلو در فرس فرو می رفت .

مقامات شوروی برای بازپرداخت دین اوگاندا به دو تاکتیک متوسل شدند . نخست اعمال فشار بر رژیم از طریق قطع ارسال لوازم و قطعات یدکی برای تسلیحات ارسالی . امین مختصا بخاطر قطع ارسال قطعات و لوازم مورد نیاز میگهای ۲۱ و ۱۷ به تلخی لب به شکایت گشود . تاکتیک دوم درخواست پرداخت سیاسی - امتیاز - بمثابة بهای تاخیر در پرداخت دین مورد توافق بسود .

تاکتیکهای پریپیچ و تاب تسلیحاتی ابرقدهتها شهره عام هستند . بگذرید در اینجا نمونه کوچکی را بیآوریم تا روشن گردد که چگونه ابرقدهتها حتی در کوچکترین امور هم مداخله می کنند . سفیر بریتانیا در سال ۱۹۷۱ در اوگاندا در حکم "شاه" بود . سفیر شوروی هم در سال ۱۹۷۴ از پنینین اقتداری برخوردار بود . در همان سال شرکت تجاری دولتی (شوروی) از یذ بیرفتن اعتبار - نامه اوگاندا برای خرید تسلیحاتی جدید اوگاندا از شوروی مادام که سفارشات و قرارداد های

پسین مورد احترام هراتر نگرد ، سریار زد - بیای حلی و فصل این نزاع کوچک بازرگانی از کانالهای بازرگانی سفیر شوروی مستعبا این امین رفت . مدیر شرکت بازرگانی دولتی به دبیر داسی وزارتخانه بازرگانی و صنایع نوست : " از سز مقامات سعادت با شمس و مراجعه مستعیم به ما در کل اسسور نیایدی که باید از طریق وزارت خارجه انجام پذیرند . برایمان مزاحمت ایجاد می کنند ، آنها اصرار دارند که ما به آنها مراجعه کرده و برای حل مسائلی که وظیفه وزارتخانه شماست از سفیر استفاده کنیم تا او مستقیماً سرد جناب ریاست جمهور رفته و مسائل را حل نماید " .⁽¹⁸⁾ و این موضوع البته فقط مربوط به چند تن اسلحه می بود ، که در مایه با منابع عظیم تسلیحات مورد معامله و تحویلی منشی از خروار می باشد . در مورد دوم يك فرصت مناسب معامله تسلیحاتی در آغاز سال ۱۹۷۵ پس کنگران سران دو دولت در کامپالا پش آمد . سالی که در آنکولا جنگ داخلی بود . هزاران نفر از نیروهای کوبایی در منطقه جنگی به نیروهای ام ای ال MPLA پیوسته بودند . و نیز نیروهای آفریقای جنوبی برای حمایت از نیروهای یونیتا - Unita از مرز گذشته بودند . بین سران دولت های آفریقای بر سر این مسئله شدیداً جدائی ایجاد شده بود . جنگ داخلی مسئله عمده مورد بحث دید ارسران شرکت کنند . در کنگران کامپالا بود . ریاست کنگران بر عهد ایدی امین گذارده شده بود .

ولی اینجا محاسبات نیروی اشتباه از آب درآمد . به حساب اینکه رژیم را با رشته های طلائی فروش خود محکم بسته است . شایوک (در نشر سفیر اتحاد شوروی زاحاروف) از رئیس فعلی سازمان وحدت آفریقا OAU تعادای یک یونند گوشت نمود . این درخواست می توانست حربه ای به دست امین بدهد تا در آستانه برگزاری OAU به منظور مشورت بیامون جنگ داخلی آنکولا ، زاحاروف را متهم سازد که " بیایتکاریست " که می خواهد سیاستش را به او دیکته نماید . ولی عوض این موضع از کنگران تقاضا کرد که به او اجازه دهند تا از حق خود استفاده کرده و سیاست بالاترین مقامات شوروی را در آنکولا تشریح نماید . این تشریح را البته در شکل يك پیام شخصی از پررنسف دریافت کرده بود .⁽¹⁹⁾

راز قابلیت امین برای تودهنی زدن به شوروی در کجا نهفته است؟ مسلماً این راز در شخصیت متلون امین ، آنگونه که بسیاری از تحلیل گران غربی سعی داشتند این چنین نتیجه بگیرند نبسود . بلکه راز فیه در اینست که شوروی غیرم حصود درجه اول خود در عرصه نظامی اوگاندا يك قدرت خارجی رهبری کننده در آن کنور نبود . بررسی ما در مبعوثه مناسبات خارجی اوگاندا نشان می دهد که این کشور هنوز میدان نبرد زور آزمایی ابرود رهنه است که برای کسب هزمونی در آنجا در تیر رفاقت هستند . در نوامبر ۱۹۷۵ ابرود رهنه فیه بد که امین هنوز در فیت مانور دادن دارد و در صورت ضرورت میتواند برارد و گاه غرب بر رهبری آمریکا تکیه کرده و خود را از ارتقاء شوروی دور سازد .

و شوروی را بر سرد و راهی، قطع مناسبات یا ابقاء مناسبات، مبرار دهند.

پس از سکوتی که کمتر از يك سال بدرازا کشید شوروی راه دوم را برگزید. - ضعف رژیم به دنبال یورش هوایی اسرائیل به انتبه و وسعت سرمایه گذاری قبلی شوروی در این کشور در ایمن جهت گیری شوروی عواملی مؤثر و دخیل بودند. - تنها سه ماه پس از حمله انتبه يك هیئت بلند پایه نظامی شوروی تحت ریاست سرلشکر واسیلیسکی از کامپالا دیدار بعمل آورد. - جریان صد و اسلحه شوروی به اوگاندا از سر گرفته شد. - و اکنون ارسال اسلحه عمدتاً متوجه ترمیم تسلیحات وارد به نیروی هوایی در نتیجه صریح فلج کننده اسرائیل به انتبه و بر کردن جای سلاحهای منهدم شده بود. - شش ماه پس از تجدید روابط امین از اتحاد شوروی بخاطر "برکردن جای کلیه سلاحهای منهدم در یورش ماه ژوئیه اسرائیل به فرودگاه انتبه قدردانی بعمل آورد".^(۲۰)

تا سال ۱۹۷۷ روابط شوروی مجدداً گرم شد. رژیم در آستانه يك بحران عمیق داخلی قرار داشت. حتی وحدت بین داورده افسران در حال شکاف و فروپاشی از هم بود. و فقط در پس قتل جنایتکارانه اسقف انگلیکان چسان لوام در فوریه همان سال بود، که توده ها به کساری زد. شد و جریان اختلاف بطور کامل افشا* و بروز خارجی یافت. - کشورهای غربی در پی سیافتن آلترناتیوی برای امین برآمدند. - امین هم انتخاب خود را کرد. - در نزدیکی به شوروی بسیار جلوتر رفت و خود را تنگ تر و تنگ تر به آن چسباند. - و اتحاد شوروی امین را پذیرا گشت.

در ماه اکتبر ایدی امین دو اسکادران کامل جنگنده میگی ۲۱ و ۱۷ مدرن سفارش داد و خلبانان اوگاندا ای را که رژیم مدعی بود کاملاً آموزش دیده اند و قدرت هدایت هواپیماهای میگی را دارند، فارغ التحصیل نمود.^(۲۱)

اما علیرغم قدرت نظامی، رژیم در انزوای سیاسی قرار گرفته بود. دیگر قادر نبود بسادگی بین ابرقدرتها بند بازی کرده و از يك قطب به قطب دیگر نوسان نماید. زیرا یکی از ابرقدرتها (آمریکا) کنگره برای دستیابی به جانشینی برای امین را آغاز کرده بود. - "سند ای اوگاندا" گزارش مذاکرات امین با سفیر جدید شوروی اوژنی موسیکو را پخش کرد.^(۲۲)

برزیدنت امین تاکید کرد که اوگاندا بمثابه کشوری مستقل می تواند هر قراردادی را اعم از نظامی و یا غیر نظامی با هر کشور دیگر امضا نماید. - در این رابطه رئیس جمهوری ممکن است بزودی امسا* یک توافقنامه با اتحاد شوروی را جهت ایجاد مدرنترین راکتور اتمی در اوگاندا و همچنین برقراری بررشتهای پایگاه نظامی شوروی در قاره

آفریقا در کشور اوگاندا را مورد بررسی قرار دهد .
مردك از آن بالا ادعا می‌كند كه در دادن پیشنهاد برده بودن آزاد است .

توجیهات شوروی

و اما توجیه شوروی در حمایت و پشتیبانی از رژیم ایدی امین در پیشگاه افکار عمومی جهان چه بود ؟ علی‌الخصوص بر سر آنكه پراودا كودتای ۱۹۷۱* را بمثابة يك كودتای "ملهم از ارتجاع داخلی و نمایندگان سرمایه خارجی" تبخیز کرده بود - آیا این تبخیز شوروی ناشی از این بود كه رژیم در سال ۱۹۷۱ يك میلیون نظامی اسرائیل را بجای میلیون نظامی شوروی قرار داده بود ، در حالیکه سال بعد میلیون اسرائیلی را با اردنکی بیرون انداخته و به شورویها مراجعه نمود ؟ آیا يك رژیم می تواند تنها به اعتبار هواداری از شوروی و بدون در نظر گرفتن حصلت رابطه آن رژیم با مردم "آن" ، "مترقی" باشد ؟

تلیغیات چیان شوروی در سالهای نخستین در پشتیبانی از رژیم اوگاندا دچار گیجی نبودند - ^۱ - تسوتیف ناشر نشریه پلار استار Pojar Star در دیدار از کامپالا طی مطلبه ای با رادیو صدای اوگاندا گفت " جنگ اقتصادی " موجب "تحولات انقلابی" در اوگاندا شد و راه پیشرفت اقتصادی و اجتماعی را برویترگشود ^{۱۷۸} . گویا بیکه بعدا در چنین حمایت آشکار و بی - پرده ای نشانه هایی از دستپاچگی دیده می‌شد . سه سال بعد در سال ۱۹۷۷ كه ناشر یسك مجله مهم شوروی بنام ابرود Abroad در لندن در مورد پشتیبانی رژیم از فاشیسم در اوگاندا مورد پرسش قرار گرفته بود ، تنها به این گفته اکتفا کرده بود كه "اتحاد شوروی هرگز منبغ تهیه اسلحه برای رژیمهای ارتجاعی نبوده است" ^{۱۷۵} و انسان بناچار از سخنان ناشر چنین برداشت می‌كند كه شاید رژیم امین در نظر شوروی يك رژیم ارتجاعی جلوه نكند !

ولی هرچند از این اظهار نظرها ، بیان كننده نظر شوروی درباره اوگاندا نیست . توضیح نظر شوروی در آثار تنوریسین های شوروی بیرون می‌زند و نه اظهارات تلیغیات چیان و یا محافل دیپلماتیک . یکی از تحلیلگران برجسته شوروی بنام ف . من آندری سیان طی مقاله ای براهمیت كه در سال ^{۱۹۷۱} ۱۹۷۴ انتشار یافت سخن يك رشته استدلالات اظهار داشت كه دیکتاتوریهای نظامسی بجز در موارد استثنائی كه در "کشورهای عقب مانده" بر سر کارند ، می‌توانند راه را به سوی - سوسیالیسم هموار سازند :

* - كودتایی كه در آن ایدی امین يك مستعمل عالی ارتش انگلیسی استعماری شرق آفریقا میلتون ابروفه را سرنگون كرد .

در آغاز رژیم نظامی به ساختن جامعه عقب مانده - حوصله -
سیستم انقلابی همت می گمارد ، تا ارگانهای ضعیف و پراکنده
اقتصاد را متمرکز سازد و نگذارد طبقات بهره کثر و احزاب
آنها ، از پائین بودن سطح آگاهی سیاسی مردم به نفع خود
بهره برداری کنند و مردم را باشعارهای دمکراسی بورژوازی
به پای صندوقهای رای بکشانند .

آندری سیان ، در میان دیگر کشورها ، سؤالی را تحت رهبری " زیاد بساره " بعنوان نمونه
ذکر کرد . در اینجا باید این ملاحظات را در نظر داشته باشیم :

اولا ، در اینجا هیچ ایده ای دایر بر اینکه منافع خلق ، بدون آنکه بعنوان نیروی خود
آگاه بسیج شده باشند نمیتواند برآورد میشود ، وجود ندارد . این تئورسین روسی ، در عوض
چنین استدلال میکند که رژیم نظامی باید در بسیج مردم نقش رهبری داشته باشد . ثانیاً به این
جهت که ایده " جنبش توده های مستقل وجود ندارد ، " بورژوازمکراسی " نیز یکجانبه و صرفاً بمعنای
بهره برداری " طبقات بهره کثر و احزاب آنها ، از پائین بودن سطح آگاهی سیاسی مردم به نفع
خود " ، قلمداد شده است . و آنچه مفهوم نمیشود آنستکه آزادی سیاسی به نیروهای خلقی
نیز مجال میدهد تا مردم را سازماندهی کنند و از اینرو است که آن تئورسینها دیکتاتوری نظامی
را بر دمکراسی بورژوازی مرجح می شمارند . و بالاخره اینکه ارتش طوری وانمود میشود که گویا هیچ
ریشه ای در جامعه ندارد - نهادی که در دوران استعمار برپا شده و بر مبنای نوآستعماری ساخته
شده را ، مستقل از سازمان یافته ترین منافع در جامعه یعنی منافع " طبقات استثمارگر " می بینند .
پس چگونه چنین چیزی ممکن است ؟

این فقط تحلیل گران روسی نیستند ، بلکه تحلیل گران آمریکایی هم وقتی گذرشان به یک
کشور نومستعمره می افتد به نیروی نظامی بمثابه یگانه نیروی شدیداً سازمان یافته و منسبط نگاشته
می کنند ، که " ارگانهای ضعیف و پراکنده را به حول خود متمرکز می سازد " - ولی شوروی رژیمهای سلا
بدندان مسلح و میلیتاریزه را بیشتر ترجیح می دهد . زیرا اقتصاد آن قویاً میلیتاریزه می باشد و در
عرشه تکنولوژی نظامی است که اتحاد شوروی می تواند پیروزمندانه با ایالات متحد و بر طبل رقابت
بکوبد .

در اوگاندا شورویها از همان آغاز در جستجوی ابزار مطمئن تر و قابل اتکاتری از امیسمن
برآمدند . و نیز آشکار است که شیوه آنان برای جایگزینی امین با یک چنین متحدی استفاده از کودتای
نظامی می باشد . امین هم دستشان را خوانده بود و چنین احتمالی را در محاسبات خود گنجانده

بود، به همین جهت به آنان که برای آموزش نظامی به بلوک شوروی اعزام می شدند با ظن مخصوصی می نگریست. به همین دلیل در سال ۱۹۷۴ وزیر امور خارجه اوندوگا را که در اواخر سمت سفیر اوگاندا در مسکو را داشت، بقتل رسانید. بسریگ چارلسز آریو از نیروی هوایی که اندکی پس از بازگشتش از اتحاد شوروی در صدد کودتا برآمده بود نیز دچار سرنوشت مشابهی شد. از آن پسر امین به نیروی هوایی مرتبط با شوروی به دیده سوء ظن می نگریست.

از سال ۱۹۷۳ تا زمان تهاجم کاکرا اتحاد شوروی تامین کننده عمده اسلحه ارتش و نیروی هوایی اوگاندا بود. و این رابطه يك رابطه فوق العاده آشکار و محسوس بود که محافصل تبلیغاتی غربی آنرا آزراند یسمان می کردند تا این ایده را جا بیاندازند که اتحاد شوروی حامی اصلی این رژیم فاشیستی است. و با این نتیجه گیری بر کلیت مناسبات خارجی رژیم پرده ساتر بیافکنند. و بخشی از ماشین سرکوب و اختناق آن یعنی اس-آر-بی (S.R.B) همچنان در محدوده ای بدون رابطه فعال با غرب قادر به انجام هیچ عملی نیست. تمرکز یکجانبه بسروری رابطه با شوروی بمعنای تبدیل شدن به غمخوار بلوک تحت رهبری امپریالیسم آمریکا است.

منابع :

- ۱ - نیویورک تایمز، ۲۸ مارس ۱۹۷۳، آبزور، ۲۵ مارس ۱۹۷۳
- ۲ - آبزور، ۲۲ آوریل ۱۹۷۳
- ۳ - دیلی تلگراف، ۲۵ آوریل ۱۹۷۳، تایمز (لندن)، ۲۸ آوریل ۱۹۷۳
- ۴ - گاردین، ۱۰ نوامبر ۱۹۷۳
- ۵ - تایمز (لندن)، ۱۰ نوامبر ۱۹۷۳
- ۶ - فایننشال تایمز، ۱۲ مارس ۱۹۷۴
- ۷ - ساندی تلگراف، ۱۰ نوامبر ۱۹۷۴، آبزور، ۱۷ نوامبر ۱۹۷۴
- ۸ - صدای اوگاندا، ۷ مارس ۱۹۷۴
- ۹ - همانجا
- ۱۰ - ویس (مدا)، ۱۹ اکتبر ۱۹۷۴، سرویس خبری خارجی آبزور، "چراش روی به اوگاندا؟
کک می کند" ۱۱ نوامبر ۱۹۷۴
- ۱۱ - ویس (مدا)، ۱۸ مارس ۱۹۷۵، صفحه ۱
- ۱۲ - تایمز (لندن)، ۲۷ ژوئن ۱۹۷۵، ساندی تایمز، ۲۹ ژوئن ۱۹۷۵، اینستیتین گزارت، ۱۷
نوامبر ۱۹۷۵
- ۱۳ - کریستین ساینس مانیتور (پاپ لندن)، ۱۲ فوریه ۱۹۷۴
- ۱۴ - ویس، ۱۸ مارس ۱۹۷۵
- ۱۵ - ویس، ۷ مه ۱۹۷۵
- ۱۶ - همانجا
- ۱۷ - انترنشنال هرالد تریبون، ۲۷ فوریه ۱۹۷۵، گاردین، ۱۰ نوامبر ۱۹۷۵
- ۱۸ - گزارش وزارت بازرگانی پرونده C.TRE/18/18/1 - هراد ادبازرگانی با روسیه
- ۱۹ - ویس، ۱۰ نوامبر ۱۹۷۵، ۱۱ نوامبر ۱۹۷۵، تایمز (لندن)، ۱۰ نوامبر ۱۹۷۵، ۱۲ نوامبر
۱۹۷۵ اینستیتین گزارت، ۱۷ نوامبر ۱۹۷۵
- ۲۰ - ویس، ۲۲ اکتبر ۱۹۷۶، ۱ ژانویه ۱۹۷۷
- ۲۱ - ویس، ۱۳ اکتبر ۱۹۷۷
- ۲۲ - ویس، ۱۳ مه ۱۹۷۷
- ۲۳ - مورنینگ استار (لندن) روزنامه روزیونیتهای روس - مترجم ۲۸ ژانویه ۱۹۷۱، استاندارد
(دارالسلام)، ۲۹ ژانویه ۱۹۷۱
- ۲۴ - ویس، ۱۸ اکتبر ۱۹۷۴
- ۲۵ - گاردین، ۳۱ مارس ۱۹۷۷
- ۲۶ - ف. ن. - آندری سیان، "گسترش تسادها و جریانهای سرمایه داری" در "مردم آفریقا
و آسیا"، شماره ۲، ۱۹۷۴

انتشارات :

اتحادیه کمونیستهای ایران (سریداران)

کمیته کردستان

۶۶

تیرماه